

Systematiskt kvalitetsarbete avseende forskning vid Karolinska Institutet

Bilaga till Sammanhållet kvalitetssystem vid KI, riktlinjer (Dnr 1-865/2018).

Fastställd av Kommittén för forskning 2021-05-24

**Karolinska
Institutet**

Systematiskt kvalitetsarbete avseende forskning vid Karolinska Institutet

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Övergripande principer	4
3	Ansvars- och rollfördelning	5
4	Systematiskt kvalitetsarbete – lärosätetsnivå.....	7
4.1	Planera	7
4.2	Genomföra.....	12
4.3	Följa upp.....	14
4.4	Återkoppla och förbättra	17

Diarienummer: 1-1061/2019	Dnr för föregående version: -	Beslutsdatum: 2021-05-24	Giltighetstid:-
Beslut: Kommittén för forskning		Dokumenttyp: Föreskrifter och anvisningar.	
Handläggs av avdelning/enhet: Fakultetskansliet och internationella relationer		Beredning med: Strategiskt ledningsstöd	
Revidering med avseende på: Nytt dokument			

1 Inledning

Det sammanhållna kvalitetssystemet

Karolinska Institutet (KI) har ett sammanhållet kvalitetssystem med gemensamma arbetssätt och verktyg att användas för kvalitetsarbetet inom universitets samtliga verksamheter, vilket beskrivs i dokumentet *Sammanhållet kvalitetssystem vid Karolinska Institutet - riktlinjer*, Dnr 1-865/2018.¹ Där framgår att kvalitetsarbete ska bedrivas systematiskt och kontinuerligt i en cyklisk process mot ständiga förbättringar och understöddas av en effektiv kvalitetssäkring, se bild 1.

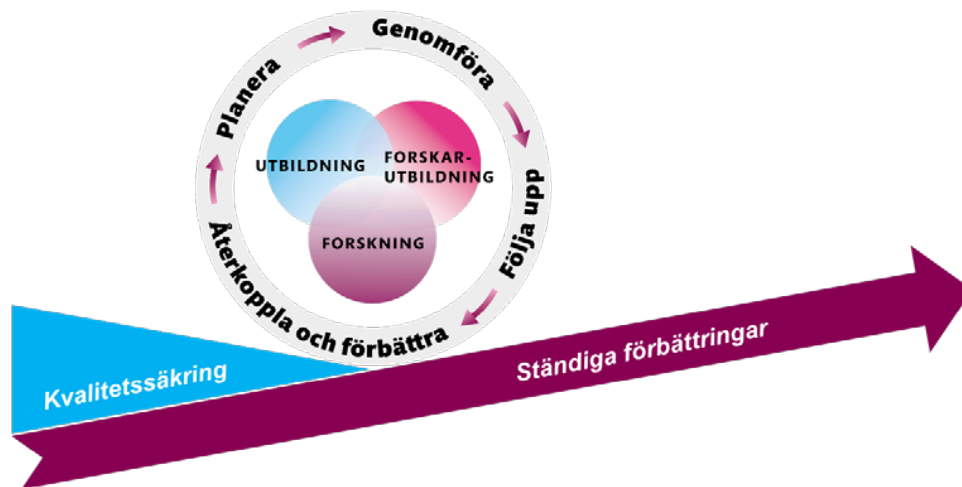

Bild 1. Det cykliska kvalitetsarbetet inom KI:s sammanhållna kvalitetssystem

Kvalitetsarbetet kännetecknas av systematik, uppföljning och lärande. Kvalitetsutveckling och lärande stimuleras bland annat av återkoppling som innefattar ett tydligt, engagerat och kompetent ledarskap, kollegial delaktighet i kvalitetsarbetet, synlighet, långsiktighet och en medveten strävan mot ständiga förbättringar.

KI som myndighet måste förhålla sig till en rad andra myndigheter som utövar både tillsyn över och formar förutsättningar för ett universitet, till exempel Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Vetenskapsrådet (VR). Eftersom KI är ett universitet som bedriver en väsentlig del av verksamheten inom eller i nära samarbete med hälso- och sjukvården har lärosätet också att förhålla sig till Hälso- och sjukvårdslagen, Sekretesslagstiftning samt till Socialstyrelsens föreskrifter och riktlinjer.

KI:s uppdrag enligt högskolelag (HL) och Högskoleförordning (HF) innefattar följande:

3§ Högskolelagen: Verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

¹ Sammanhållet kvalitetssystem vid Karolinska Institutet - riktlinjer, Dnr 1-865/2018

4§ Högskolelagen: Verksamheten skall anpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen. De tillgängliga resurserna skall utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter.

Sedan 2017 har UKÄ ett nationellt uppdrag att granska lärosätenas kvalitetssäkring av forskning.² Uppdraget innefattar att granska på vilket sätt lärosätena tar tillvara på resultaten från kollegiala granskningar och genom sitt systematiska kvalitetsarbete omsätter resultaten i kvalitetshöjande åtgärder.

UKÄ:s granskningar har sin utgångspunkt i HL, HF, det av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) gemensamt framtagna ramverket för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning samt Europeiska stadgan för forskare och riktlinjer för rekrytering av forskare.^{3,4}

Kvalitetsarbete inom forskning

Detta dokument beskriver kvalitetsarbetet inom forskning vid KI, vilket ska ses som en bilaga till de övergripande riktlinjerna för det sammanhållna kvalitetssystemet. Som komplement till detta dokument finns också regelsamlingen *Riktlinjer för forskning vid KI*.⁵

Under Riktlinjer för forskning vid KI finns även:

- *Riktlinjer för forskningsdokumentation och datahantering vid KI*.⁶
- *Policy för öppen tillgång till forskningsdata*.⁷

vilka är avsedda för den enskilda forskaren.

Kvalitetsarbetet inom KI:s forskning bedrivs systematiskt och går att beskriva utifrån lärosätetsnivå, det vill säga övergripande styrning och ramverk. Det cykliska kvalitetsarbetet inom denna nivå beskrivs nedan.

2 Övergripande principer

För att säkerställa ett funktionellt och hållbart kvalitetsarbete avseende forskning ska detta bedrivas systematiskt och kontinuerligt i en cyklisk process, mot ständiga förbättringar och effektiv kvalitetssäkring.

Ett tydligt, engagerat och kompetent ledarskap, kollegial delaktighet i kvalitetsarbetet, synlighet, långsiktighet, en medveten strävan mot ständiga förbättringar samt delaktighet på samtliga nivåer i verksamheten, är

² Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning UKÄ (2019:13).

³ Gemensamt ramverk för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning. Antagen av förbunds församlingen den 13 mars 2019.

⁴ Europeiska stadgan för forskare och riktlinjer för rekrytering av forskare.

⁵ Riktlinjer för forskning vid KI. Version 2. Dnr 1-21/2021.

⁶ Riktlinjer för forskningsdokumentation och datahantering vid Karolinska Institutet. Dnr 1-20/2021.

⁷ Policy för öppen publicering vid Karolinska Institutet. Dnr 2-5813/2020.

komponenter som sammantaget bidrar till att stärka och utveckla forskningens kvalitet.

En stark relation mellan forskning och utbildning samt samverkan med omgivande samhälle är också faktorer som bidrar till hög kvalitet i verksamheten.

Verksamhetsgemensamma verktyg och metoder, som definieras i riktlinjerna för KI:s sammanhållna kvalitetssystem, används för att underlätta samsyn och samverkan mellan olika organisatoriska nivåer, verksamheter och miljöer.

3 Ansvars- och rollfördelning

Det övergripande ansvaret för kvalitet och kvalitetsarbete regleras i *Besluts- och delegationsordning för Karolinska Institutet*,⁸ och finns beskrivet i *Sammanhållet kvalitetssystem vid KI- riktlinjer*, Dnr 1-865/2018. Ansvar och befogenheter med avseende på forskning regleras i *Riktlinjer för forskning vid KI, Version 2. Dnr 1-21/2021*.

Ansvar för kvalitet och kvalitetsarbete regleras i *Besluts- och delegationsordning vid Karolinska Institutet* och *Anvisningar för arbete med externa kvalitetsgranskningar*, revidering.^{9,10}

Rektor har, under konsistoriet, det övergripande ansvaret för att all verksamhet håller högsta kvalitet. Genom krav på återkoppling och uppföljning får konsistoriet underlag för övergripande strategiska beslut och kan också stimulera till ett kontinuerligt förbättringsarbete. Rektor är övergripande ansvarig för det sammanhållna kvalitetssystemet och utser ledamöter i läs- och granskningsgruppen, LÄGG.

Universitetsdirektören har under rektor det övergripande ansvaret för KI:s verksamhet och kvalitet i administrativt avseende. Medverkar i beredningen inför rektors och prorektors beslut. Ansvarar också för att universitetsförvaltningen (UF) aktivt deltar i kvalitetsarbetet samt avsätter tillräckliga resurser för arbetet.

Fakultetsnämnden har det övergripande, strategiska ansvaret för fakultetens utbildning, forskning och samverkan med omgivande samhälle, samt att dessa ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och bedrivs med hög kvalitet. Fakultetsnämnden fattar övergripande, strategiska beslut för genomförande av kvalitetsarbetet i KI:s kärnverksamheter.

Huvudsakliga ansvarsområden är resursfördelning, kvalitet, kompetensförsörjning av lärare och forskare, infrastruktur och internationalisering.

⁸ Besluts- och delegationsordning för Karolinska Institutet, dnr: 1-207/2020.

⁹ Besluts- och delegationsordning för Karolinska Institutet. Dnr 1-876/2018.

¹⁰ Anvisningar för arbetet med externa kvalitetsgranskningar, revidering. 2020-02-11. Dnr:1-66/2020

Kommittén för forskning (KF) har i uppgift att stödja fakultetsnämnden genom beredning och verkställighet samt kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljning inom frågor som rör forskning. Deltar aktivt i varje kvalitetsgranskning som berör forskning. Kommittén för forskning ansvarar för kvalitetssäkring, kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling samt fattar beslut inom ansvarsområdet forskning.

Kopplat till fakultetsnämnden finns även *samordningsgruppen för kvalitetsarbete* (SAK) vilket är ett beredande organ för:

1. rektors beslut avseende kvalitetssystemet,
2. fakultetsnämndens beslut avseende strategiska beslut för genomförande av kvalitetsarbetet i KI:s kärnverksamheter.

Gruppen samordnar KI:s interna arbete med externa kvalitetsgranskningar.

Ledamöter:

- ordförande, utses av rektor
- en ledamot utses av rektor
- tre vicerektorer (alternativt vice kommittéordförande eller ledamot i kommitté med särskilt ansvar för kvalitetsfrågor)
- tre dekaner (alternativt av dekan utsedd prefekt)
- två studentrepresentanter

Läs- och granskningsgruppen (LÄGG) utvecklar och KI-anpassar UKÄ:s mallar för självvärdering. Stödjer skrivandet samt granskar rapporter och självvärderingar.

Dekan stödjer prefekterna inom sin institutionsgrupp vid implementering av fakultetsnämndens och universitetsövergripande beslut rörande kvalitetsarbete, samt ansvarar för samordning och effektivisering av verksamheten inom institutionsgruppen. Dekan verkar för samordningen av kvalitetsarbetet inom institutionsgruppen.

Prefekt har det yttersta ansvaret för kvalitetsarbetet inom sin institution. Detta innebär även ansvar att skapa förutsättningar för ett berikande samband mellan institutionens forskning och utbildning.

Forskargrupsledare utses av institutionens prefekt. Med funktionen forskargrupsledare eller motsvarande kan följa ett övergripande ansvar och beslutsbefogenhet för verksamheten inom den egna gruppen. Prefekten beslutar om uppdragets närmare innehåll vid institutionen, med beaktande av lokala behov och förutsättningar. Uppdraget ska kunna avslutas i förtid när förutsättningar för forskargruppleaderskap inte längre finns. Se *Anvisningar för Delegationer vid institution eller motsvarande, Karolinska Institutet, Dnr 1-209/2020*.

Samtliga medarbetare som arbetar med forskning och forskningsrelaterade uppgifter har ett ansvar att arbeta kvalitetssäkert samt att bidra till utveckling av verksamheten.

Doktorander arbetar tillsammans med sin/sina handledare. De regler, riktlinjer, föreskrifter och anvisningar som rör forskning gäller också doktorander, se *Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet*, Dnr 1-326/2019.

4 Systematiskt kvalitetsarbete – lärosätetsnivå

I enlighet med *Strategi 2030* ska KI:s verksamhet genomsyras av ett etiskt förhållningssätt, akademisk frihet, kritisk reflektion, hög kvalitet och höga ambitioner.

KI har en lång tradition av kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Grundläggande är, och har varit, att kvalitetsarbetet ska vara integrerat i all verksamhet och genomföras på alla nivåer. Dock har tolkningen av vad kvalitet är och vad kvalitetsarbete innebär varierat mellan olika delar av verksamheten och varierande arbetsätt har tillämpats.

KI har genomfört flera egeninitierade externa utvärderingar av organisation och kvalitetsarbete, såsom utvärdering av KI:s organisation 2009 (Bexellutredningen)¹¹, utvärdering av KI:s kvalitetsarbete 2011¹² och utvärdering av forskningen (ERA) 2010¹³ med inriktning på forskargruppernivå. Utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF) utredes 2013¹⁴. Sammantaget ligger dessa utvärderingar och utredningar till grund för förståelsen av KI:s förutsättningar och behov av att uppnå en hög kvalitet i hela verksamheten och av hur ett sammanhållet kvalitetssystem skulle kunna bidra till detta.

Sedan 2019 har fakultetsnämnden det övergripande ansvaret för att forskningen på KI ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och bedrivs med hög kvalitet. Det löpande förbättringsarbetet kretsar dock runt KF som har ansvaret för kvalitetsutveckling, kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljning inom forskning.

4.1 Planera

Strategi 2030 ligger till grund för KI:s övergripande och gemensamma verksamhetsplanering. Där tids- och resurssätts olika insatser och en ansvarsfördelning sker. Medel tillgängliggörs för satsningar i strategins riktning. Rektor ansvarar för att strategin genomförs på ett resurseffektivt sätt och att den lägger en god grund för KI:s verksamhet.

KI är ett universitet som går i bräschen för att värna läraren och forskarens frihet att själv formulera och söka svaren på sina vetenskapliga frågeställningar. KI är djupt involverade i vidareutvecklingen av begreppen excellens och kvalitet samt av att ge forskningen bästa möjliga förutsättningar att kunna leda till nya genombrott.

¹¹ Att styra KI, Bexell, G Hilliges, M och Lindfors, L (1269/2009-013).

¹² Bedömning av kvalitetsarbetet vid Karolinska Institutet 2011, Bengt-Ove Boström.

¹³ ERA2010.

¹⁴ Möjligheternas KI: Utredning om utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF).

Resursfördelning

Styrning på lärosätetsnivå sker även genom ekonomiska incitament. Fördelning av statsanslag för forskning är ett viktigt styrmedel för att premiera goda forskningsmiljöer och högkvalitativ forskning. Den grundläggande principen för styrning genom finansiering är att ge incitament för hög kvalitet.

KI:s interna prioriteringsprocess för extern forskningsfinansiering

Ett antal svenska finansörer kräver en underskrift och ett stödbrev från KI:s rektor för att ta emot ansökan vid större utlysningar. KI och Grants Office har därför inrättat en intern prioriteringsprocess för att underlätta denna ansökningsprocess.

Prioriteringsprocessen ser lite olika ut för olika finansörer men huvuddragen är att prefekt nominerar ett antal ansökningar som sedan genomgår en intern granskning av en internationell bedömargrupp bestående av framstående forskare. Ansökningarna bedöms enligt en fem-gradig skala. Därefter lämnar bedömargruppen ett förslag, på de antal ansökningar som finansören tillåter, till KF som fattar beslut baserat på bedömargruppens utlåtande. Finansörerna är till exempel Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs minnesfond och STINT.

Rekryterings- och karriärvägar

Rekrytering och karriärutveckling för forskare säkerställs bland annat genom implementering av principerna i *Europeiska stadgan för forskare och Riktlinjer för rekrytering av forskare, Charter and Code* genom *The Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R)*. I planeringen ingår även lärosätets processer med att säkerställa ändamålsenlig rekrytering och kompetensutveckling av medarbetarna. EU-kommissionen har beviljat KI:s ansökan till ovan beskrivna *Charter and Code*, vars syfte är att bidra till utvecklingen av en attraktiv, öppen och hållbar europeisk arbetsmarknad för forskare.

Utmärkelsen innebär att KI håller god standard i arbetet med rekrytering och arbetsvillkor för forskare och lärare, samtidigt som KI har förbundit sig att fortsätta utvecklas inom de områden som behöver förstärkas. I den till EU-kommissionen inskickade ansökan finns ett antal åtgärder som är i implementeringsfas. Det handlar bland annat om jämställdhetsintegrering och stärkt karriärstöd och är i vissa delar utvecklingsarbeten som har påbörjats.

KI har flera satsningar för att rekrytera och stödja framstående juniora forskare som har särskilt utmärkta vetenskapliga meriter och framtida potential. Fakultetsnämnden utlyser varje år upp till åtta anställningar som biträdande lektor inom medicinsk vetenskap (medicin, vård och hälsa) vid någon av KI:s institutioner. Även anställningar som forskare inom medicinsk vetenskap (medicin, vård och hälsa) utlyses. Fakultetsnämnden utlyser också konsolideringsbidrag med vardera fem års finansiering för personer anställda vid KI vars doktorsexamen är högst tolv år gammal. Satsningen görs för forskning inom medicinsk vetenskap i bred bemärkelse.

Lika villkor

Lika villkor är det paraplybegrepp som KI använder för att beteckna allt arbete för att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt för att motverka

all form av diskriminering, trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering, samt universitetets arbete för att aktivt främja och bredda rekryteringen och deltagandet. Lika villkor är ett bärande värde i KI:s strävan om att bedriva forskning och utbildning av högsta kvalitet, att ha en dynamisk samverkan med det omgivande samhället och att säkra kompetensförsörjningen genom att attrahera och behålla de bästa medarbetarna.

Strategi 2030 anger att verksamheten ska kännetecknas av en god fysisk, organisatorisk och social studie- och arbetsmiljö som är fri från diskriminering, kränkningar och trakasserier. Breddad rekrytering, lika villkor och jämställdhet ska vara väl etablerat inom universitetet. Det är en del av KI:s kvalitetsarbete.

Strategi 2030 och den efterföljande verksamhetsplanen pekar särskilt ut följande utvecklingsområden:

- Det ska säkerställas att anställningsvillkor och karriärvägar är likvärdiga för alla medarbetare oavsett bakgrund. (s.14 *Strategi 2030*).
- KI är fritt från diskriminering, kränkningar och trakasserier.
- Utveckla forsknings- och samverkansprogram tillsammans med andra lärosäten för att minska risken för sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet för studenter och anställda (s. 9, 7.2.1 *VP Strategi 2030*).
- Säkerställa ett ledar- och medarbetarskap som främjar kreativitet, mångfald, lika villkor, återkoppling, delaktighet och tillit samt en hållbar vardag (s. 8 *VP Strategi 2030*).
- KI:s medarbetare och studenter ska ha en hållbar vardag. Detta görs genom att skapa förutsättningar för balans mellan arbete och privatliv samt att möjliggöra återhämtning (s.9 7.2.1 *VP Strategi 2030*).

Det finns en rad lagar och uppdrag som styr högskolans arbete för jämställdhet, lika möjligheter och rättigheter och mot diskriminering och trakasserier. I kap. 5§ HL anger att:

Högskolorna skall i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

I högskolornas verksamhet skall jämställdhet mellan kvinnor och män alltid iaktas och främjas.

Högskolorna skall också aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan.

För KI:s arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande finns en särskild handlingsplan dnr 1-922/2020.

Diskrimineringslagen (2008:567) syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Arbetsgivare och utbildningsanordnare är skyldiga att arbeta aktivt för lika rättigheter och möjligheter för medarbetare och studenter utifrån kön och de övriga diskrimineringsgrunderna som regleras i lagen.

Under perioden 2016 - 2019 hade alla svenska lärosäten ett särskilt uppdrag av regeringen att arbeta med jämställdhetsintegrering. KI tog fram en plan för arbetet och sedan implementera planens aktiviteter i verksamheten. Denna treårsperiod var en uppstartsfas i ett långsiktigt arbete. I regleringsbrevet för 2020 har KI ett förnyat uppdrag att ta fram en ny plan för jämställdhetsintegrering *KI:s plan för jämställdhetsintegrering 2021-2022* (Dnr 1-971/2020), samt att verka för en jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer. Tidigare år har KI haft numerära rekryteringsmål. KI uppdras även i regleringsbrevet att beakta jämställdhet vid fördelning av forskningsmedel.

Konsistoriet och rektor har det yttersta ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat arbete inom området lika villkor vid KI. Prorektor har det övergripande ansvaret för handlingsplanen för lika villkor. Vicerektorerna för kommittén för forskning, kommittén för forskarutbildning och kommittén för utbildning har ansvar för arbetet med lika villkor inom respektive kommittés verksamhetsområde. Prefekter, universitetsdirektör och bibliotekschef samt chefer vid övriga verksamhetsenheter vid KI har ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat arbete inom lika villkor vid sina respektive institutioner, universitetsförvaltningen samt biblioteket och övrig verksamhet. Ombuden för lika villkor utses av prefekt/motsvarande för att tillsammans med prefekt/motsvarande driva och samordna arbetet inom lika villkor.

Samverkan

Genom KI:s nära samverkan med hälso- och sjukvården, näringsliv och andra organisationer i världen främjas kunskapsutveckling till nytta för samhället. Enligt Strategi 2030 är visionen att "Samverkan med universitet och högskolor i KI:s absoluta närhet och speciellt med Stockholms universitet och Kungliga tekniska högskolan (KTH) behöver vidareutvecklas. En sådan samverkan nyttjar potentialen i regionen och skapar en internationellt slagkraftig akademisk nod. Det kan handla om att utveckla och samordna forskning och utbildning och i detta dra nytta av tvärvetenskapen. Det kan också handla om att i ett internationellt sammanhang flytta fram positionen för Stockholm som en av världens ledande kunskapsregioner.

På den nationella arenan ska KI vara en aktiv part som både tillhandahållare och brukare av de nationella infrastrukturerna som etableras i Sverige, och vi ska driva utvecklingen av dessa. Det ger forskare i Sverige möjlighet att få tillgång till kompetens och tekniker i den absoluta frontlinjen. Detsamma gäller för större nationella samarbetsinitiativ med fokus på medicinsk forskning."

KI är involverad i ett flertal lärosätesövergripande projekt som syftar till utveckling av samverkanskapacitet. Nya arbetssätt, verktyg och metoder tas fram som underlättar samverkan och nyttiggörande med det omgivande samhället. Exempel är ett projekt kallat SKISS - Stärka KI:s strategiska samverkanskapacitet, där KI samordnar deltagandet i ett antal Vinnova-finansierade lärosätesövergripande projekt.

Syftet med SKISS är att utveckla möjligheterna till samverkan mellan lärosätena, säkra kunskapsstillgångar och öka nyttiggörande i samhället. Dessa är inriktade på bland annat vägledning för strategiska partnerskap, kvalitetssystem och metodik för identifiering av kunskapsstillgångar i forskningsprojekt.

De fem lärosätesövergripande projekten KI medverkar i är:

- Personrörlighet för akademien med utbildningsfokus och studentmedverkan (PAUS).
- Samverkansintegrerat kvalitetssystem för ökat nyttiggörande (SKÖN).
- Metoder för att fånga utbildningars samhällsrelevans (MERUT).
- Strategiska partnerskap för effektiv och transparent samverkan (SPETS).
- Implementering av arbetssätt och ökad kunskap inom området kunskapsstillgångar och immateriella rättigheter (IMP).

Arbete pågår vid KI med att ta fram och tydliggöra rutiner och processer för löpande uppföljning och utveckling av samverkan i forskning.

Samverkan med Region Stockholm

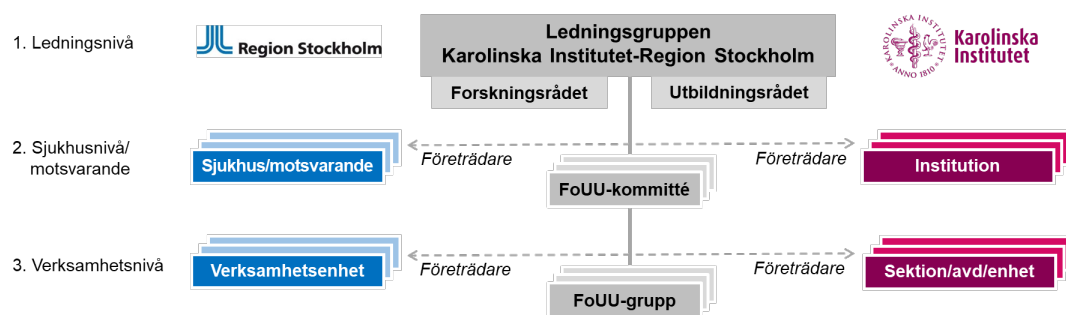
Region Stockholm är KI:s enskilt största samarbetspartner. En betydande del av KI:s forskning och utbildning förutsätter tillgång till hälso- och sjukvården vilket innebär ett nära samarbete med Region Stockholm inom olika verksamheter och på olika organisatoriska nivåer.

Det nära samarbetet mellan Region Stockholm och KI syftar till att skapa en väl integrerad infrastruktur för sjukvård, utbildning, forskning och utveckling och för att få ett bättre strategiskt helhetsperspektiv över behov och resurser.

Drygt hälften av universitetets institutioner har sin verksamhet förlagd till klinisk miljö och oftast är även doktorander, forskare och lärare vid KI yrkesverksamma på regionens stora sjukhus. Flertalet studenter vid KI är under stora delar av sin utbildning på sjukhusen, i öppenvården och i kommunernas omsorgsverksamheter.

För att göra samarbetet effektivt, tas beslut om övergripande strategier för utbildning, forskning och infrastruktur i gemensamma styrgrupper. Genom det regionala ALF-avtalet organiseras samverkan mellan KI och Region Stockholm på tre nivåer; på ledningsnivå av en ledningsgrupp, sjukhusnivå/motsvarande av FoUU-kommittéer och på verksamhetsnivå av FoUU-grupper.

Samverkan Karolinska Institutet – Region Stockholm: organisation och ömsesidig representation

Figur 2. Organisationskiss.

ALF-avtal

Samarbetet bygger på det så kallade ALF-avtalet som reglerar statens ersättning till landstingen för vissa kostnader i samband med utbildning och medicinsk forskning. Region Stockholm anvisar medel av ungefär motsvarande storlek som komplettering till ALF-ersättningen. KI och Region Stockholm ansvarar gemensamt för fördelningen av dessa resurser.

Nationellt ALF-avtal

Nationellt ALF-avtal mellan svenska staten och vissa landsting eller region om samarbete om grundutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården.

Regionalt ALF-avtal

Det nationella ALF-avtalet kompletteras med regionala avtal mellan berörda landsting (regioner) och universitet. Mellan KI och Region Stockholm finns ett regionalt ALF-avtal som reglerar samarbete kring utbildning av läkare, verksamhetsförlagd utbildning för vissa andra hälsoprofessioner, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården.

Infrastruktur

KI erbjuder ett stort antal core-faciliteter såsom servicelaboratorier, kompetenscentrum och apparatur inom bland annat imaging, biostatistik, biobanking, proteomik, genomik samt har en sammanhållen organisation för forskning på djur.

Infrastrukturrådet vid KI har i uppdrag att ansvara för satsningar vad gäller core-faciliteter, samt till uppgift att samordna och följa upp resurser och satsningar internt vid KI i relation till Region Stockholm samt till nationella och internationella initiativ.¹⁵ Rådet rapporterar formellt till KF och huvudfokus ligger för närvarande på forskningsinfrastruktur.

4.2 Genomföra

Implementering av beslut och ramverk för forskning förutsätter en god kommunikation med verksamheten. Verktyg för kommunikation:

- Lärosätesövergripande webbsidor som uppdateras löpande. Projekt LOTSSEN; En lättbegriplig och behovsanpassad startsidan med länkar till info om allt forskarstöd som erbjuds på KI (*under arbete*).
- Regler som rör forskning samlas i dokumentet *Riktlinjer för forskning vid KI*.¹⁶ Dokumentet är kopplat till en webbsida och ses över årligen.
- *Klinisk forskning, en vägledning om begrepp, regelverk och forskningsetik* (*under arbete*).
- *Intyg om ansvarsfördelning* (*under arbete*).
- *Riktlinjer för forskningsdokumentation och datahantering vid Karolinska Institutet*.¹⁷

¹⁵ Arbets- och beslutsordning Infrastrukturrådet vid Karolinska Institutet. Dnr 1-187/2018.

¹⁶ Riktlinjer för forskning vid KI. Version 2. Dnr 1-21/2021.

¹⁷ Riktlinjer för forskningsdokumentation och datahantering vid Karolinska Institutet. Dnr 1-20/2021.

- *Policy för öppen publicering vid Karolinska Institutet.*¹⁸
- *Policy för öppen tillgång till forskningsdata (under arbete).*
- Regelbundna möten med institutionskluster, dekaner.
- Nyhetsbrev som kompletteras med direktinformation till berörda personer.

Oredlighet i forskning

Oredlighet i forskning är allvarliga avvikelser från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås uppsåtligt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning.

Vid årsskiftet trädde en ny lag i kraft om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning samtidigt med en ändring i högskoleförordningen. Den nya lagen innebär att misstänkt oredlighet i forskning utreds av den nationella myndigheten Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (Npof) istället för av respektive lärosäte.

När det gäller misstänkta andra avvikelser från god forskningssed är det dock upp till respektive lärosäte att utreda. Rektor har beslutat om riktlinjer för detta.¹⁹ Riktlinjerna riktar sig till alla som deltar i forskningsverksamhet vid KI samt de som hanterar ärenden om misstänkt oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed. Dessutom har rektor inrättat ett råd med uppgiften att utreda dessa ärenden.

Misstanke om oredlighet i forskning, det vill säga fabricering, förfalskning eller plagiering (FFP), kan anmälas direkt till den nationella myndigheten, medan misstanke om andra avvikelser från god forskningssed ska anmälas till KI:s rektor.

Funktionen vetenskapligt ombud tillsattes år 2018. Etikrådet, med det vetenskapliga ombudet som ordförande och en majoritet av externa ledamöter från andra lärosäten, har inrättats och detta gör att etikfrågorna får ytterligare forum och utrymme på KI. I KI:s introduktion för nya medarbetare, doktorander och forskargrupsledare prioriteras området god forskningssed.

Kvalitetssäkring genom stödsystem

Det finns olika typer av stöd för forskarna, till exempel:

- Forskarnätverk (till exempel strategiska forskningsområden (SFO), centrubildningar, forskningsnätverk).
- Vetenskapligt ombud.
- Avdelning Research Support Office (RSO) vid universitetsförvaltningen indelad i 4 enheter:
 - Grants Office, som stödjer forskare med rådgivning och support till interna och externa bidragsansökningar och beviljade projekt samt har information om aktuella forsknings- och resebidrag.
 - Grants Management Office (GMO), som stödjer forskare med projektadministration och finansiell återrapportering av EU/US projekt.

¹⁸ Policy för öppen publicering vid Karolinska Institutet. Dnr 2-5813/2020.

¹⁹ Riktlinjer för prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed. Dnr 1-358/2020.

- Compliance & Data Office (CDO) som stödjer forskare kring frågor om i första hand icke-finansiell regelefterlevnad vid extern finansierade projekt och erbjuder support med hantering av kliniska prövningar.
- External Engagement Office (EEO), som stödjer forskare i att upprätta och förvalta partnerskap med industrin och andra externa aktörer.
- Research Data Office, ett virtuellt kontor som stödjer forskarna kring frågor relaterade till forskningsdokumentation och hantering av forskningsdata.
- KI:s jurister som bistår vid frågor kring avtal.
- KI Biobank stödjer forskare som driver forskningsstudier med provinsamlingar, både inom och utanför Karolinska Institutet. Hjälper med frågor kring insamling, hantering, lagring och spårbarhet av forskningsprov.
- Incidentrapporteringssystem. Ett elektroniskt system för anmälan, hantering och uppföljning av incidenter, avvikelser och risker. Möjliggör anonym anmälan.
- Elektroniska loggböcker.
- Core-faciliteterna, bidrar till forskningen genom att ge tillgång till avancerade tekniker och metoder. Genom koncentration ökas kunskapen om givna tekniker, metoder och analyser vilket bidrar till ökad kvalitet. Varje core-facilitet har en ansvarig forskare som kontaktas för tillgång till faciliteten.
- Komparativ medicin. Komparativ medicin tar hand om alla delar av verksamheten som rör forskning med djurförsök på KI.
- Biosäkerhetskommittén. KI:s samordnande och rådgivande organ inom biosäkerhetsområdet. Kommittén skall verka för att de lagar och regler som finns inom området följs.

4.3 Följa upp

Strategi 2030 gäller i drygt tio år. Det innebär att uppföljningar och revideringar är viktiga. Konsistoriet kommer därför att följa upp strategin vart tredje eller fjärde år med hjälp av en internationell expertgrupp.

KF följer upp verksamheten löpande genom följande aktiviteter:

Externa utvärderingar på lärosätetsnivå

Återkommande externa utvärderingar utgör viktiga delar av kvalitetsarbetet och ger nödvändiga bidrag för utvecklingen av KI:s verksamhet. De rekommendationer som framkommer vid dessa periodiska granskningar tas om hand och åtgärdas i enlighet med KI:s systematiska kvalitetsarbete.

Nationell utvärdering sker regelbundet inom forskningen bland annat av VR och Socialstyrelsen där utvärdering av universitetssjukvården och den kliniska forskningens och utbildningens kvalitet i de regioner som omfattas av ALF-avtalet (avtal om läkarutbildning och forskning mellan staten och sju regioner) blir återkommande.

KI ingår även i nationella nätverk där det sker utbyte och kollegial granskning och lärande i olika grupperingar inom både utbildning och forskning. På regionalnivå sker motsvarande inom ramen för ALF-avtalets samverkansorganisation med Region Stockholm. Erfarenheterna från dessa nätverk och samrådsorgan tas tillvara i utvecklingen av verksamheten.

Interna utvärderingar på lärosätetsnivå

Behov, övergripande strategier och kommitténs prioriteringar avgör vilka andra utvärderingar och uppföljningar som ska genomföras, till exempel av SFO-miljöerna.

Medarbetarundersökning

Webbaserade medarbetarundersökningar genomförs återkommande. Från och med undersökningen 2017 ingår frågor rörande medarbetarnas skattning av kvalitets- och utvecklingsarbetet. KI genomför även ett mindre omfattande ”temperaturmätningar” som extraheras ur den stora medarbetarenkäten. Detta för att KI:s verksamheter på ett enkelt sätt själva ska kunna följa och följa upp arbetsmiljöområden som bedöms särskilt viktiga för hälsa och produktion. Exempel på områden är ”Balans”, ”Sömn”, ”Effektiva grupper” och ”Ledarskap”.

Återrapporteringar

KF:s underorganisation återrapporterar sin verksamhet till kommittén på årlig basis. I uppdrag till grupper eller enskilda personer ingår alltid återrapportering av uppnådda resultat.

Nyckeltal och indikatorer

Vid beslut om KI:s sammanhållna kvalitetssystem fastställdes vilka övergripande indikatorer för verksamheten som ska följas. Till det kommer ytterligare indikatorer som fakultetsnämnden och KF beslutar om. Indikatorer och andra nyckeltal följs på årsbasis och ger tillsammans en bild av verksamheten som hjälper KF att fatta beslut.

Exempel på indikatorer/nyckeltal som följs på årlig basis och som ligger till grund för resursfördelningen:

- **Crown factor.** Indikerar olika verksameters genomsnittliga "kvalitet i vetenskaplig output", både internt och externt. Denna indikator mäter artiklarnas kvalitet (kvantitetsoberoende, kvalitetsberoende, fältnormerad). Cf visar en organisations relativa citeringsgrad i förhållande till ett världsmedelvärde.
- **Medel JIF.** Visar tidskrifternas genomsnittliga genomslag för alla artiklar från den aktuella organisationen, för de tidskrifter de är publicerade i.
- **Topp 10% citeringar.** Indikerar hur stort genomslag artikeln fått. Hur stort inflytande artikeln har i det aktuella forskningsfältet. Visar hur väl KI är representerad bland de mest citerade publikationerna inom ett fält.
- **Externa anslag enligt aktivitetsmodellen.** Indikerar KI:s konkurrenskraft. Hur mycket anslag som KI erhåller i konkurrens.

Exempel på indikatorer som följs över tid på övergripande nivå:

- **Aktiva (verifierande) forskare vid SLL.** Indikerar omfattningen av den kliniska forskningen i samverkan med SLL. Både andel och antal följs.
- **Externfinansierad forskning från företag.** Indikerar omfattning av forskningssamverkan med näringslivet.
- **Adjungerade professorer från företag.** Indikerar långsiktig, nära samverkan med näringslivet.
- **Internationella sampublikationer.** Indikerar internationell attraktionskraft. Indikerar aktivitet med utländsk partner. Dessa artiklar är på aggregerad nivå mer citerade än övriga artiklar.

Övriga indikatorer som visar på samverkan med näringslivet:

- **Industridoktorander och post-docs samt praktikplatser.**
- **Adjungerande / delade / kombinationstjänster som mått av rörlighet.**
- **Sampublicationer med industrin.**
- **Industri co-finansiering av infrastruktur, plattformar, test-miljöer, inkubatorer osv.**
- **Antal uppdragsutbildningsplatser.**

Dialog med institutionsgrupperna

En grundläggande princip för uppföljningen av forskning är att fånga upp synpunkter från verksamheten. Det finns en löpande dialog mellan universitetsledningen och prefekterna på institutionerna via dekanerna och institutionsgrupperna. Minst en gång per år deltar KF i en kvalitetsdialog med dekanerna i syfte att både kommunicera förändringar och att följa upp verksamheten.

Aktivitetsbaserat resursfördelningssystem

Fördelningen av basersättningen ska baseras på aktivitet och fördelas ut till KI:s institutioner baserat på hur mycket statliga lokaler de hyr. Syftet är att kompensera för de institutioner som inte är med i Regionen Stockholms fördelning av forskningsmedel. Fördelningen av dessa medel ska gå till de institutioner som i huvudsak är prekliniska och därmed inte med i Regionen Stockholms fördelning av forskningsmedel.

Fördelning av medel till institutionerna baserad på forskningsaktivitet beräknas på fyra parametrar med följande viktning:

- Externa, konkurrensutsatta, bidragsmedel till institution, 40 procent
- Bibliometriskt utfall för institutionen, 50 procent
- Antal disputationer/licentiatexamina samt nya docenter, 10 procent

Viktningsmetoden

Den första viktningen är författarbaserad och tar hänsyn till respektive institutions position i författarlistan enligt Kimkat/Idac.

- 0,2 om institutionen har färre än fem såväl som färre än tio procent av författarna, alternativt har enbart gruppförfattare,

- 0,4 om minst tio procent av författarna eller minst fem författare tillhör institutionen,
- 0,6 om institutionens författare står näst först eller näst sist i författarlistan,
- 1,0 om institutionens författare är först, sist eller corresponding i publikationen.

I enlighet med Strategi 2030 har den bibliometriska analysen av publikationerna ändrats så att den blir mer kvalitetsdrivande. Viktningen (inom bibliometrin) av summan av tidskrifternas impaktfaktorer är 30 procent, vikten av citeringar är 20 procent. Medel tidskrifts impakten på den översta kvartilen av en institutionspublicering viktas till 20 procent. Crown indicator (Cf), alltså den fältnormaliserade citeringsgraden är 30 procent. Detta innebär att vikten av bibliometrin till 50 procent styrs av volymsindikatorer och 50 procent av medelvärdes indikatorer.

Verksamhetsinformationssystem, VIS

Transparens och synliggörande av verksamhetens resultat och processer är ett viktigt verktyg i kvalitetsarbetet. En samlad och överskådlig visualisering av statistik, indikatorer och enkätresultat presenteras därför i KI:s verksamhetsinformationssystem, VIS.

4.4 Återkoppla och förbättra

Återkoppling är grundläggande och möjliggör förbättring av verksamheten, men bidrar också till kompetensutveckling hos medarbetarna och synliggör förbättrings- och utvecklingsmöjligheter. Bilateral effektiv återkoppling förväntas bidra till kvalitetshöjande, väl underbyggda och tillämpbara beslut, både övergripande och på institutionsnivå.

Resultaten från uppföljningsaktiviteterna ovan återrapporteras i KF och ligger sedan till grund för diskussioner och beredning av nya beslut. Till exempel följs Core-faciliteterna upp varje år med avseende på innehåll, tjänster, kunder, framtida planer och ekonomi.

Dialog med institutionsgrupperna

En grundläggande princip för uppföljningen av forskning är att fånga upp synpunkter från verksamheten. Det finns en löpande dialog mellan universitetsledningen och prefekterna på institutionerna via dekanerna och institutionsgrupperna. Minst en gång per år deltar KF i en kvalitetsdialog med dekanerna i syfte att både kommunicera förändringar och att följa upp verksamheten.